

S Z Í N T Á R C S A

A tárcsa használata

A színek 12, egymáshoz képest 30° eltéréssel elhelyezkedő színből áll. Alapállásban a három tárcsa azonos színei egymás mögött láthatók.

Ekkor az ablakban 0° jelenik meg. A tárcsák mozgásával tetszőleges színek kapcsolatok és kontrasztok állíthatók be. Az alsó tárcsa mindenkor ugyanabban a helyzetben maradjon, tehát az I. szín (sárga) áll felül.

Kettőshangzatok

A középső tárcsának az óramutató járásával ellentétes irányban való forgatásával állíthatók be. Az ablakban megjelenik a két szín fokban jellemezhető eltérési értéke.

Az alsó és legfelső tárcsa ugyanazt a színt mutatja.

Speciális kettőshangzatok

Komplementer kontraszt (180°)

Legnagyobb kontraszt az egymással szemben 180° -ban elhelyezkedő színek kapcsolatából keletkezik, amelyet komplementer kontrasztnak nevezünk. Ez a színpár feszültséggel teli, s mégis a kiegyensúlyozottság érzetét kelti.

Egyazon színnek csak egy másik egyetlen szín lehet a komplementerpárja.

Karakter nélküli színek kapcsolatok

A színek valamely két tagjának 60° -os kontrasztját Goethe karakter nélkülinek nevezi, „...mivelhogy túl közel vannak egymáshoz, semhogy benyomásuk jelentékeny lehetne”. Mégis van jogosultságuk, mert egy előrehaladó sort jelölnek, bár a haladvány viszonylatai alig érzékelhetők.

Karakteres színek kapcsolatok

A színekben 120° -ot bezáró színek kapcsolatát Goethe karakteres kontrasztnak nevezi. Szerinte van bennük egy jelentős mozzanat, amely egyfajta kifejező erővel kényszeríti ránk magát, de nem elégíti ki, „...mivel minden karakterisztikum csupán úgy jöhet létre, hogy részként kiválik az egészből, amivel kapcsolatban van anélkül, hogy feloldódna benne”.

Ferde kontraszt

A modern festészet gyakran alkalmazza a „ferde” kontrasztot, amikor is két szín 150°-ot zár be. Ez a komplementer kontraszt egyik ágának 30°-kal való elforgatásával is elérhető.

Hármashangzatok (120°)

Alapállásból kiindulva a középső tárcsát az óramutató járásával ellentétes irányba elforgatjuk, négy színt átlépve; az ovális ablakban meglátjuk a cián színt. Ezután az alsó tárcsát forgatjuk négy mezőn keresztül az óramutató járásával megegyező irányba, míg a bíbor színt megkapjuk. Ez a színcapcsolat a hármashangzat.
Így a három tárca együttesen megjeleníti az összes hármashangzatot.
A hangzatban részt vevő színek egymás fölött leolvashatók.

Osztott komplementer kontraszt

Az angol irodalomban szokásos a hármas harmóniáknak nevet adni. Ha a komplementer szín egyik összetevője szétválik két szomszédos színirányába, osztott komplementer színcapcsolat keletkezik.

*Az idézetek J. W. Goethe „Színtan” c. művéből származnak.
(Fordította: Hegedűs Miklós)*

Színek

- I. Sárga
- II. Sárgászöld
- III. Zöld
- IV. Zöldkék
- V. Kék
- VI. Kékfehér
- VII. Fehér
- VIII. Sárgafehér
- IX. Sárga
- X. Sárgászöld
- XI. Zöld
- XII. Zöldkék